

Borba v tekstilnih tovarnah se zaostruje

Delavkam in delavcem, ki zahtevajo svoje pravice izražamo bratsko solidarnost

Borba tekstilnih delavk in delavcev v Gorici in Ronkih se nadaljuje. Manifestaciji delavk po goriških ulicah, ki je bila pretekli teden, so sledile vsakodnevne krajše protestne stavke. Tako kot je bila manifestacija kompaktna, so kompaktne tudi stavke.

Preteli petek so delavci druge izmene zapustili stroje že ob 18.30 in odšli pred sedež direkcije. S tem so hoteli potrditi svojo odločnost, da bodo nadaljevali borbo dokler ne bodo uresničene njihove pravične zahteve. Pri tem moramo ožigosati dejstvo, da so voditelji tovarne «previdno» zapustili svoje pisarne, namesto, da bi sprejeli predstavnike delavcev. In prav to je povzročilo poostrevo borbe ter je privedlo do vsakodnevnih stavk in do bele stavke delavcev, ki so zaposleni pri strojih.

Tudi ta teden je šla številna delegacija pred sedež prefektore. Prefekt je sprejel odposlanca in se z njimi razgovarjal.

Ko poročamo te vesti še ne vemo kakšen obseg bo zajela borba, ki je v teku v goriški tekstilni tovarni, vemo pa da bo ta borba ostala zapisana v zgodovini goriškega delavskega gibanja tudi kot manifestacija velike razredne zavesti

Delavkam in delavcem, ki se borijo za svoje pravične zahteve, izražamo vso našo solidarnost.

Tov. Lizzero petdesetletnik

MARIO LIZZERO, sekretar Deželnega komiteja KPI za Furlanijo-Julijsko krajino praznuje svoj 50. rojstni dan.

Slavljenec se je že pred 34 leti vključil v delavske organizacije. Zaradi svoje sposobnosti in predanosti stvari delavskega razreda mu je Partija poverila številne odgovorne naloge, katere je častno izpolnil. Bil je še razmeroma zelo mlad, ko ga je fašistična policija zaprla. Kasneje ga je posebno fašistično sodišče obsodilo na 6 let ječe. Za časa partizanske borbe je bil komandant skupin divizij furlanskih garibaldincev. Bil je tudi podpisnik raznih mednarodnih sporazumov odporniškega gibanja. Za zasluge v partizanski borbi je bil odlikovan s srebrno medaljo. Ze vrsto let je član Centralnega komiteja KPI in na zadnjih parlamentarnih volitvah je bil izvoljen za poslanca.

Deželni komite je slavljenca poslal pismo z voščili, v katerem je med drugim poudarjeno, da 34 let delovanja v vrstah Partije delavskega razreda predstavlja blesteč vzgled in dragocen zaklad za vso Partijo.

V pismu so našteje razne etape, ki nesporno potrjujejo slavljenčevo izredno sposobnost in predanost. V njem je poudarjeno tudi, da se je slavljenec častno izkazal tudi v najtežjih trenutkih borbe, tako v ilegali kot v partizanskih vrstah in da je dal velik doprinos v borbi proti fašizmu in nacizmu.

Po osvoboditvi se je tov. Lizzero z vso vnemo posvetil borbi za mir, demokracijo in socializem in vrsto let je neumorno deloval za ustanovitev dežele Furlanija-Julijska krajina, za ekonomski in socialni razvoj na tej zemlji ter za pravice slovenske etnične skupnosti, ki prebiva v naši deželi.

Cestitkam vse Partije in raznih organizacij se pridružujejo tudi čestitke «Dela»!

Napet položaj v Venezueli

V Venezueli postaja položaj vedno bolj napet. V zadnjem času je bilo izvedenih tudi več bombnih atentatov. Pred kratkim so z dinamitom razstrelili glavni plinovod, ki ga je uporabljala električna centrala v tamkajšnjem glavnem mestu Caracas.

To je dalo povod policijskim obla-

(Nadaljevanje na 4. strani)

ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA
VIA GEPPA 9
TRIESTE 312

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

Ob ustanovitvi poslovne vlade

UTRDIMO ENOTNOST

Ustanovljena je poslovna vlada, z drugimi besedami povedano: enobarvna desničarsko usmerjena demokristjanska vlada. Jasno, da je to v protislovju z rezultati volitev z dne 28. aprila, ki so pokazale pravo pot k levemu preokretu.

Načrt, s katerim se je predstavljal poslanec Moro je propadel. To se je zgodilo zato ker Krščanska demokracija ni hotela upoštevati naukov, ki so jih dale volitve. Poslovna vlada naj bi sedaj dosegla cilj h kateremu je težil Moro. To pa pomeni: nadaljevati politiko proti usmeritvi, ki so jo pokazale volitve. To pomeni: pustiti nerešene temeljne probleme, ki se v svoji nujnosti postavljajo pred državo. Desničarji, zemljiški magnatje, veliki monopoli, špekulanti so, seveda, zadovoljni. Zakaj poslovna vlada se ne bo lotila uresničevanja agrarne reforme in likvidiranja spolovinarstva, ne bo poddržavila farmacevtske industrije in bodo tako še nadalje določeni krogi imeli masne dobičke na račun ljudskega zdravja. Nova vlada ne bo preprečila špekulacij z zemljišči in špekulacije s stanovanji se bodo nadaljevale.

Vlada se bo predstavila parlamentu šele prihodnji teden. Demokristjanski manevri za zakasnitev razprav o zaupnici so v polnem teku. Kaže, da bo parlament po končanih razpravah in glasovanju o zaupnici odšel na počitnice. Če se bo to zgodilo, potem ne bo deželnih volitev pred koncem leta in torej tudi posebni statut za deželo Furlanijo-Julijsko krajino ne bo stopil v veljavo. Zaradi tega bo dežela izgubila okrog 2 milijardi lir na mesec, gospodarska kriza se bo še bolj povečala, promet se bo še bolj skrčil, ladjedelnice bodo zašle v še večjo negotovost, beg kmečkega prebivalstva z dežele se bo še bolj povečal, monopoli bodo spravili v še težji položaj rudnike v Predilu itd.

Poslovna vlada se ne bo lotila reševanja vprašanj, ki se tičejo pravic slovenske skupnosti, ne na temelju republiške ustave, ne na osnovi posebne statuta dežele in ne v duhu mednarodnih sporazumov. To se pravi, da ne bodo rešeni niti problemi slovenske šole, pa čeprav je šolski zakon že pred časom stopil v veljavo, a se še danes njegova določila na izvajajo.

Zato je poslovna vlada nesprejemljiva. Sprejem take vlade bi bil proti koristim Trsta

in vse dežele in proti koristim Slovencev.

Naša Partija je po svojih najvišjih predstavnikih pravilno ravnala, ko je povabila vse državljane, naj reagirajo, naj preprečijo korak nazaj ter zahtevajo spoštovanje volilnih izidov z dne 28. aprila.

Tudi mi moramo dati svoj doprinos v tej akciji. Združiti moramo vse naše sile s silami ostalih delovnih ljudi in demokratov, ki se v tovarnah in na mestnih ulicah, v občinskih svetih in drugod združeni borijo. Komunisti, socialisti in katoliki moramo združeno zahtevati resnično demokratično vlado, ki bo dala državi perspektive za mir in za demokratični razvoj, za ekonomski in socialni napredek. To borbo bomo podprli s tem, da se bomo borili za deželo s posebnim statutom, za čimprejšnji razpis deželnih

volitev, za popolno enakopravnost Slovencev v naši deželi, za ekonomski razvoj Trsta v okviru dežele. Zato vabimo vse Slovence, naj se pridružijo tej borbi, zato vabimo delavce, naj vstopijo v Komunistično partijo, naj podprejo naš tisk.

Pavel VI. naslednik Janeza XXIII.

V petek 21. junija je bil izvoljen za naslednika papeža Janeza XXIII. milanski nadškof kardinal Montini. Novi poveljavatelj katoliške cerkve si je izbral ime Pavel VI.

Izvolitev novega papeža so v svetu sprejeli z velikim zadovoljstvom. Katoličani in tudi nekatoliki gledajo v Pavlu VI. papeža, ki bo nadaljeval delo Janeza XXIII., to je papeža miru in bratstva med narodi.

Novemu papežu je poslal čestitke tudi predsednik sovjetske vlade Hruščov.

Zasedanje tržaškega občinskega sveta

Občinska uprava je dolžna priznati popolno enakopravnost slovenskim občanom

Naš svetovavec tov. Gombač je postavil konkretne predloge

Na seji tržaškega občinskega sveta, ki je bila pretekli petek, je naš svetovavec tov. Gombač obširno govoril o vprašanju narodnostnih pravic Slovencev. Občinsko upravo je pozval, naj končno stopi na pravo pot in naj nadaljuje po poti pravičnosti. Ne gre zgolj za to, da smejo Slovenci naslavljati na razne urade prošnje v slovenščini, ampak gre v bistvu za konkretno enakopravnost Slovencev. Občinska uprava je dolžna, da upošteva dejanske potrebe Slovencev tako na kulturnem kakor na gospodarskem in socialnem področju.

Občina, ki je sestavljena iz italijanskega in slovenskega prebivalstva je dolžna, da tudi slovenskim kulturnim, socialnim in športnim organizacijam konkretno pomaga. Slovensko gledališče n. pr. bi moralo sorazmerno prejemati enako podporo kot jo prejema italijansko gledališče. Ravno tako tudi druge javne ustanove, ki delujejo med Slovenci. Predvsem pa je nujno potrebno, tako je poudaril tov. Gombač, da se ustvarijo taki pogoji, ki bodo omogočili vsestransko medsebojno spoštovanje in medsebojno zaupanje.

V nadaljevanju svojega govora je tov. Gombač razpravljal o številnih problemih in potrebah, ki se tičejo tržaških predmestij in zgornje okolice. Znana stvar je namreč, da tržaška občinska u-

prava vse preveč pozablja prav na omenjena področja. O tem smo že večkrat tudi mi pisali.

Tov. Gombač je obravnaval tudi probleme tržnice na debelo. Poudaril je, da je v tržnici premalo prostora, dodeljenega za domače pridelovalce.

Glede javnih del, ki jih predvideva letošnji občinski proračun pa je svetovavec Gombač dejal, da občinska uprava ni vzela v poštev potreb in zahtev okolčanov. Navedel je konkretne primere. Omenil je zelo slabo cesto, ki vodi v Piščance, slabe poti v zgornjem predelu Barkovelj, nekatere poti na območju Lonjerja itd. Nadalje se je tov. Gombač zavzel za to, da bi čimprej uredili in razširili ceste v Bazovici, Gropadi, Trebčah, na Proseku-Kontovelu in v

Križu. Posebno nujna je ureditev kanalizacije v Bazovici, odprava velikega smetišča pri Trebčah, ki okužuje vso okolico.

V nadaljevanju svojega govora je svetov. Gombač zahteval od pristojnega občinskega odseka, naj posveča več skrbi čistoči poti v okoliških vaseh ter poudaril, da je enkratno tedensko pometanje premalo. Predlagal je tudi zgraditev javnega kopaljšča v Bazovici, Trebčah in v Lonjerju.

V svojem govoru se je tovariš Gombač zavzel tudi na problem avtobusne povezave okoliških vasi z mestom. Konkretno je predlagal, naj bi progo Trst - Bazovica - Trebče spremenili iz medmestne v mestno progo, kar bi bilo v veliko korist prebivalstvu, ki se poslužuje avtobusov, saj bi se v tem primeru občutno zmanjšale tarife in uvedle še druge ugodnosti, ki jih medmestne proge ne nudijo.

Posebno poglavje v tem govoru je bilo posvečeno vprašanju kmetijstva. Ožigosal je dejstvo, da je od 20 milijonov lir, ki so v letošnjem občinskem proračunu vključeni pod postavko «kmetijstvo», dejansko niti ena lira ne pride v poštev za potrebe istega. Dejansko je omenjenih 20 milijonov lir namenjenih ureditvi raznih parkov, zatiranju borovega prelca itd. In vendar so potrebe kmetijstva tako velike!

Agresivni načrti NATO na sredozemskem področju

Kako naj tolmačimo izredno razgibano dejavnost ameriških in severnoatlantskih generalov in diplomatov?

Pred majniškim zasedanjem sveta severnoatlantskega bloka je bila značilna izredna vojaška in diplomatska dejavnost na področju Sredozemlja. Številni diplomati in generali so obiskali razne dežele. V Atenah so se zbrali predstavniki NATO za južноеvropsko področje ter grškega in turškega generalštaba. Posebni odposlanec predsednika ZDA, znani Merchand, je obiskal Grčijo, Turčijo in tudi Italijo. Vrhovni komandant NATO za Evropo, general Lemnitzer je prav tako obiskal Atene. Tudi v Turčijo so preteklega aprila prišli številni visoki ameriški vojaški poveljniki. V Ankaru je prišel tudi sam ameriški državni sekretar Rusk.

Kako naj tolmačimo to izredno dejavnost ameriških in severnoatlantskih generalov in diplomatov? Če hočemo najti odgovor na to vprašanje, se moramo najprej seznaniti z načrti NATO na sredozemskem področju.

Po številu divizij kopenske vojske, podrejene poveljevanju NATO, prekašajo sredozemske dežele celo najgostejše nasičeno srednjeevropsko torišče kjer ima general Speidel pod komando 23 divizij od 30, kolikor jih ima v načrtu NATO. Na južноеvropskem torišču pa je že prišlo pod poveljstvo NATO 14 turških, 9 grških in 7 italijanskih divizij, torej 30 divizij kopenske vojske.

Na Sredozemskem morju

Posebno gosto je nasičeno področje Sredozemskega morja z vsakršnimi vojaškimi štabi in upravnimi središči. Predvsem sta na tem področju nastanjeni dve glavnini poveljstev NATO v Evropi. V Neaplju ima sedež štab vrhovnega komandanta združenih oboroženih sil NATO v južnem in jugovzhodnem delu južноеvropskega torišča. Temu vrhovnemu komandantu so podrejeni komandanti združenih letalskih in udarnih pomorskih sil na južноеvropskem torišču, katerih štabi so tudi nastanjeni v Neaplju.

Na otoku Malta ima sedež štab vrhovnega komandanta združenih oboroženih sil NATO na sredozemskem področju, ki so mu podrejeni komandanti več območij tega področja. Štabi območij imajo svoje sedeže v Gibraltarju, Neaplju, Atenah, Ankaru in na otoku Malta. Skratka, v tem ko je v severni in srednji Evropi deset vrhovnih štabov NATO, jih je v sredozemskih deželah dvanajst.

Najvažnejši strateški faktor, ki opredeljuje položaj na tem področju, je stalna navzočnost na Sredozemskem morju 6. ameriškega ladjevja, ki v največji meri ogroža mir na tem območju. Osnova 6. ladjevja je udarna formacija letalonosilk, v kateri sta običajno dve veliki letalonosilki z do 200 bojnim letali. Znamen del teh letal lahko uporablja atomsko orožje. Šesto ladjevje obsega do 50 vojnih ladij in kdaj pa kdaj se njih število še poveča. Letos v februarju se je 6. ladjevje okrepilo z 20 ladjami, med katerimi je tudi največja atomska letalo nosilka «Enterprise» in z raketami oborožena križarka «Bainbridge».

Zahodni tisk je poročal, da se za stalno preselijo na Sredozemsko morje tri ameriške atomske podmornice, oborožene z raketami «Polaris»; dve sta že začeli prirejati svoje nevarne obiske v pristaniščih v NATO vključenih dežel.

V Turčiji in Grčiji

Po podatkih tujega tiska ima NATO v Turčiji na voljo ne šest letališč, kakor je prikazano na zemljevidu, marveč nad dvajset. Razen tega so neposredno v rokah ameriških vojaških letalskih sil važna strateška letalska oporišča Eskişehir, Diarbekir, Cigli in Adana (Indžirlik). Slednje letalsko oporišče, ki je največje, si je pridobil klavrn sloves ker je startal z njega pilot vohun Powers z letalom «U-2».

V Cigli blizu Ismira so zgradili veliko oporišče za 15 raket «Jupi-

ter». Zdaj pa poročajo, da bodo rakete «Jupiter» demontirali in zamenjali z raketami «Polaris», ki jih nosijo ameriške atomske podmornice. Turški vojni minister Džemal Erskin je sicer izjavil, da podmornice z raketami «Polaris» ne bodo imele oporišč v Turčiji. Toda Američani očitno niso pripravljeni odreči se uporabi turškega ozemlja potem, ko so za vse oblike vojaške in «gospodarske» pomoči tej deželi do konca finančnega leta 1961 potrošili nad 3 milijarde dolarjev.

Grčija je veljala prej za eno najbolj občutljivih točk v sistemu NATO; zdaj se je z združenimi napori Pentagona in Karamanlisove vlade položaj spremenil. V začetku le-

ta 1963 so uradno objavili, da bodo dale Združene države Grčiji mnogo nove vojaške tehnike, med drugim letal, tankov, minonoscev in podmornic. Na podlagi grško-ameriškega sporazuma iz leta 1953 so ozemlje Grčije pokrili z gostim omrežjem ameriških oporišč.

Od konca druge svetovne vojne do konca finančnega leta 1961 so dali Američani Grčiji razne oblike pomoči v vrednosti nad 2,9 milijarde dolarjev. Grčija mora odplačevati vse to tako, da je dala na voljo vse svoje ozemlje in vključila v oborožene sile NATO devet svojih divizij.

Grški tisk je poročal, da je atena (Nadaljevanje na 4. strani)

O načelih delovanja Organizacije afriške enotnosti

Enotna Afrika se bo uspešneje uprla sedanjim in novim oblikam kolonializma in vmešavanja v notranje zadeve mladih držav

Pred nedavnim je bila v Adis Abebi vseafriška konferenca. Na njej so se zbrali voditelji skoraj vseh afriških držav, skupno so proučili številne probleme, ki zanimajo ves kontinent in ustanovili Organizacijo afriške enotnosti (OAE). O tej konferenci in o njenih sklepih je ljubljanski periodični list «Vprašanja naših dni» objavil članek, ki ga je napisal Silvo Devetak. Iz tega članka povzemamo sledeče:

V Adis Abebi so zgradili realne temelje afriške enotnosti. Doseženo soglasje je presenetilo celo same udeležence konference. Odtod tudi vznikli vzklik nigerijskega predsednika Baleve: «Odslej ni več skupin Monrovia in Casablanca!» Številne simbolične manifestacije enotnosti so potrdile čustva afriških voditeljev. Keita je prisrčno objel senegalskega predsednika Senghorja. To je bil nekako prvi uradni kontakt obeh državnikov, odkar se je Senegalija odcepila od Malijske federacije. Tunizijski predsednik Burgiba je na enak način pokazal svoja prijateljska čustva do predsednika Naserja.

Ali je konferenca v Adis Abebi dokončno odpravila vsa nasprotja? Iluzorno bi bilo to pričakovati, čeprav bi vsi afriški prijatelji takšen preobrat toplo pozdravili. Jasno je, da bodo potrebni še številni sestanki, da bi premostili vsa nesoglasja in razlike v stališčih. Afrika je stoletja živela v skrajni zaostalosti. Politična misel si šele zdaj v svobodi utira svojo pot. Kolonialni gospodarji so si vselej prizadevali, da bi afriške narode med seboj sprli, ker so tedaj lahko toliko bolj učinkovito in samovoljno vladali. Posledice take politike pa že zdaj v Afriki še kako čutijo. Ko se je kolonializem pod silo osvobodilnih

gibanj umaknil, je vpeljal nove oblike nadvlade, ki jih z eno besedo označujemo na neokolonialne in katerih bistveni element je spet afriška neenotnost.

«...Dejstvo, da se je konferenca sestala, ni nič manj pomembno kakor njene resolucije», je poudaril Naser in dodal: «...Konferenca odseva enotno svobodno voljo Afričanov». Res je to voditeljem uspelo, da so se prvič v zgodovini kontinenta sestali in manifestirali skupna prizadevanja za enotnost in sožitje. V Adis Abebi so pokazali visoko zavest in občutek odgovornosti. Pustili so v nemar stvari, ki jih razdvajajo, in govorili predvsem o tistem, kar jih združuje. «Afrika se mora združiti na podlagi spoštovanja različnih sistemov v afriških deželah», je dejal nigerijski predsednik Baleva. Afrika ni šla v Adis Abebo za to, da bi ondi reševala konkretne sporne probleme (in s tem pospeševala sredožne sile), temveč da bi v sožitju in razumevanju našla skupni jezik v bistvenih stvareh.

Afriški voditelji ustanavljajo skupno afriško organizacijo, pravi predgovor ustanovne listine Organizacije afriške enotnosti (OAE), ker jih navdaja skupna želja, da bi spodbudili razumevanje med narodi in sodelovanje med afriški-

Novo pismo iz španskih ječ

„Niti bolnemu tovarišu ne smemo pomagati“

Skupini španskih političnih jetnikov je uspelo poslati v Pariz pismo iz ječe v mestu Zurgosu. Jetniki opisujejo razmere, v katerih žive. Med drugim pišejo: «Brez vsakega razloga nam prepovedujejo dopisovanje, nam odrekajo pravico, da si izberemo svoje pravne zastavnike, ki bi ščitili naše interese in onemogočajo, da se pritožimo najvišjim sodnim oblastem. Če kdo med nami zbolí, je drugim jetnikom prepovedano, da materialno pomagajo bolnemu tovarišu. Policijske oblasti nas nepresta-

no preganjajo in se poslužujejo vseh mogočih, tudi najbolj grobih metod, katerim smo izpostavljeni, da bi zlomile naš moralni in fizični odpor in duha političnih jetnikov».

Prejeli smo:

«NOVICE V MESECU», št. leto IV. z dne 16 jun. 1963. Ta klostilirana publikacija, ki je ternega značaja, prinaša sestavo in slike s področja kulture, športa in raznih zanimivosti. Ureja dijak Sergij Verč.

mi državami in s tem ustregli, težnjam afriških narodov k bratstvu in solidarnosti v širši enotnosti, ki presega etnične in prirodne razlike. Pri tem pa so prepričani, da nobenemu narodu nihče ne more odvzeti pravice, da si sam izbere svojo usodo.

Poglavitna načela delovanja OAE pa so:

suverena enakopravnost vseh afriških dežel;

nevmešavanje v notranje zadeve drugih;

spoštovanje suverenosti in teritorialne integritete vsake države in njene neodtujljive pravice na neodvisen obstoj ter

mirno reševanje sporov s pogajanjem, posredovanjem, s poravnavo in arbitražo.

Razen tega pa brezpogojno obsojajo uboje iz političnih razlogov kakor tudi subverzivno dejavnost sosednje države ali katerekoli druge države.

Nedvomno so za enotnost potrebni skupni cilji in interesi. Tisti, katerim bi enotna Afrika ogrozila njihove koristi, pravijo, da afriška skupna prizadevanja inspirirajo bolj ambicije posameznih voditeljev po hegemoniji, kakor pa dejanski skupni cilj. Mar bi afriški voditelji sedli za skupno mizo, če ne bi videli pred seboj jasnih ciljev, ki so ostvarljivi le v enotnosti? Naj iz ustavne listine OAE naštejemo nekatere:

krepitev solidarnosti afriških držav;

koordiniranje in krepitev sodelo-

vanja in naporov za boljše življenje afriških narodov ter obramba njihove suverenosti, teritorialne integritete in neodvisnosti;

izkoreninjenje vseh oblik kolonializma z afriškega kontinenta; absolutno privrženost popolni svoboditvi vseh afriških ozemelj, ki niso še neodvisna.

Enotna Afrika bi se uspešneje uprla sedanjim in novim oblikam kolonializma in vmešavanja v notranje zadeve. Nkrumah je s tem zvezi dejal: «...Kolikor afriški problemov ne bomo obravnavali skupni fronti in s skupnim ciljem, se bomo med seboj toliko časa pirali in bojevali, dokler nas ne bodo znova kolonializirali in postalni orodje še hujšega kolonializma...»

Da bi dosegli cilje OAE, bodo afriške dežele koordinirale in vsakejevale splošno politiko zlasti na slednjih področjih:

politično in diplomatsko, ekonomsko, vključno transport in komunikacije, prosvetno in kulturno zdravstveno in sanitarno, znanstveno in tehnično ter v sodelovanju zaradi obrambe in varnosti.

V tem smislu je tekla razprava v Adis Abebi. Številni predlogi ustanovitve afriškega trga, skupne banke in za usklajeno planiranje gospodarstva, pa so solidna osnova za nadaljnji razvoj. Tu naj povzimo Nkrumahove misli: «...Neodvisnost je le uvod v nadaljnji razvoj za ekonomske in socialne potrebe».

Povsem jasno je, da se mora afriško gospodarstvo postaviti na svoje noge. Razvite države pa morajo podpirati ta prizadevanja, pomagati, ne da bi pri tem raz-

(Nadaljevanje na 4. strani)

OB ZAKLJUČKU ŠOLSKEGA LETA 1962-63

Plodno delovanje Slovenskega dijaškega doma v Gorici

V ponedeljek dne 24. junija je ravnatelj Slovenskega dijaškega doma v Gorici dr. Peter Sanzin povabil dopisnike slovenskih časopisov na tiskovno konferenco ob zaključku šolskega leta. Na njej je obrazložil delo in pomen dijaškega doma, ki je laični zavod in ki stremi predvsem za tem, da je v vsakem pogledu vzgojni zavod, kjer naj se formira bodoča inteligenca naše manjšine.

Dijaki imajo vsak dan več kot štiri ure učenja pod nadzorstvom prefektov. Poleg tega zavod skrbi tudi za lekcije in sicer za nižjo in strokovno: italijanščino, matematiko in pouk v trgovinskem znanju ter latinščino; za višjo pa latinščino in grščino. G. ravnatelj je pri tem omenil, da marsikateri starši ne zavedajo važnosti obstoja takega zavoda in kakšen vpliv ima pri formiranju dijaka. Zelel bi, da bi tudi drugi obiskovali zavod in ne samo oni, ki so potrebni pomoči, da izdelajo razred, ker v takim primeru zavod ni več vzgojna ustanova ampak neke vrste šolsko-podporna ustanova.

Zavod stremi seveda predvsem za šolske uspehe, toda poleg tega osebje nudi gojencem tudi vsestransko vzgojo. Tako se potencira glasbena vzgoja (letos je začela delovati glasbena šola) s prirejanjem nastopov bodisi gojencev kakor gostov. Daje se tudi dijakom možnost, da spoznajo razne skladatelje, bodisi to klasike ali moderne avtorje s prirejanjem reprodukcijskih večerov. V to svrhu so priredili tudi izlet v Ljubljano, kjer so v tamkajšnji operi gledali Gotovčev «Ero z onega sveta». Za spoznavanje jezika ima dom svojo knjižnico (letos so si izposodili okrog 400 knjig), potem pa se dijaki poslužujejo knjižnice pri Prosvetni zvezi in za italijanščino tekste Državne biblioteke. Priredili so več kulturnih večerov, ki so bili posvečeni slovenskim pesnikom in pisateljem.

G. Sanzin nam je omenil, da vsako soboto večer imajo ali nastope ali predavanja ali družabne večere, ki ne dajejo samo splošne omike ampak stremijo tudi za tem da se dijak v domu počuti ne kot v zavodu ampak v družini. Posvečena je tudi velika pažnja civilni vzgoji, obnašanju. Ravno tako se predvsem informativno posreduje gojencem višjih razredov ustroj države, način volitev, delovanje in pomen strank, se tolmači ustava itd. V preteklem šolskem letu so imeli preko 40 predavanj, med temi tudi predavanja o slikarstvu, ki jih je

posredoval slikar Cej, kateremu stoji na srcu, da ustvari pri gojencih ljubezen do slikarstva.

Poleg vsega tega pa ne smemo pozabljati športno udejstvovanje. Gojijo namizni tenis, nogomet in odbojko. Obstojata tudi športno združenje DOM, ki se je dobro plasiralo v odbojgarskih tekmah. Zanimivo je tudi da v taborniški organizaciji in sicer v družini «Mrzlega vrtinca» sodeluje kar 21 gojencev.

Iz vsega tega sledi zaključek, da je Slovenski dijaški dom res v funkciji vzgojnega zavoda in da osebje si zelo prizadeva, da bi čas, ki ga dijaki preživijo v zavodu res vplival na splošno vzgojo gojenca.

Glede uspehov pa je zanimivo ugotavljati, da so ti v odstotkih ena-

Srednješolci Slovenskega dijaškega doma v Gorici v šolskem letu 1962/63.

ki onim na slovenskih šolah, čeravno je treba pripomniti, da v domu je večina gojencev takih, ki imajo potrebo resne pomoči pri šolanju.

V preteklem letu je bilo v srednjih šolah v Gorici 276 dijakov in od teh je izdelalo 40%; 44% dijakov ima izpite in 16% jih je padlo.

Od 68 gojencev Dijaškega doma jih je izdelalo 40%, izpit ima 42% in 18% jih je padlo. Poleg teh pa je vseh 9 učencev osnovnošolskega oddelka dobro izdelalo razred. Odlično sta končala leto Hoban Edward iz Standreža, ki je izdelal 2. strokovno s splošno oceno 8,50 (Nadaljevanje na 4. strani)

Povečajmo zanimanje za slovensko knjigo

Prosvetnim delavcem v premislek: Ali ne kaže, da bi tudi pri nas lahko uvedli nagrajevanje mladincev in mladink, ki se najbolj odlikujejo pri branju?

Mladina premalo bere kvalitetna dela, premalo pozna sodobno književnost, še posebno domačo — ugotovitev, ki ni več samo ugotovitev, ampak splošno poznano in priznано dejstvo. Učni programi po šolah zanemarjajo — resda tudi zaradi prenatrpanosti snovi — sodobne avtorje na račun starejših in sodobna slovenska književnost — da se omejimo samo na to — je prepuščena samo zanimanju nekaterim posameznim ljubiteljem in pa običajno ne ravno preveliki zavzetosti knjižničarjev po knjižnicah. In kadar koli govorimo in razpravljamo o tem, se največkrat zadovoljimo z golo ugotovitvijo o sodobnem tempu življenja, kjer naj bi bilo za dobro knjigo le malo prostora, se zgrozimo ob poplavi «šund» literature (ki pa jo mladina ne samo bere, ampak včasih kar «požira»), — torej ne moremo govoriti o vsesplošnem nasprotovanju do tiskane besede, premalo pa skušamo storiti, da bi odkrili poti, po katerih bi mladini približali tudi dobro knjiko. Komercializacija, visoka cena

knjig, neurejenost in finančne težave knjižnic pa morda že kaj zavrtajo prodor dobre knjige med mladino in brez večjih naporov pri popularizaciji sodobne književnosti, brez nekih konkretnih akcij, samo s prepričevanjem, so tudi uspehi lahko dokaj javni.

V Sloveniji imajo doslej dva poskusa, kako približati slovenske avtorje mladini. Od teh je tekmovanje za Prežihovo značko na Ravnah doseglo že lepe uspehe in postalo tradicionalna kulturna manifestacija. Doslej so na Ravnah podelili že okoli 1000 značk različnih stopenj in razdelili prav toliko knjig. Za vse štiri značke (bronasto, srebrno patinirano, srebrno in zlato) je določen izbor del, ki jih morajo kandidati prebrati in potem glede na stopnjo podati vsebino dela, označo in analizo.

Podobno tekmovanje so letos prvič organizirali tudi v Idriji in ga imenovali tekmovanje za Bevkovo značko. Ker sta obe tekmovanji nedvomno zelo primeren način, da se med mladino na nevsiljiv, nešolski način zbudi zanimanje za domače avtorje, gre zdaj za to, da bi se ta oblika uvedla tudi po drugih krajih.

Samo misel o organizaciji čimvečjega števila tekmovanj glede na svojo pomembnost zasluži vso podporo kulturnih, prosvetnih in družbenih organov ter organizacij, saj je to ena prvih konkretnih akcij za razvoj izvenšolske estetske vzgoje mladih na področju književnosti. Ker je danes tovrstna vzgoja tako med osnovnošolsko kot med dijaško mladino dokaj skromna in neučinkovita, je še toliko bolj potrebno, da se za te oblike zavzema čim širši krog ljudi in organizacij, ker sami prosvetni delavci niso sposobni vsega urediti. Seveda bodo potrebni še nadaljnji razgovori, Mladinska knjiga pa bi lahko v svojih izdajah tiskala dela, ki bi bila določena za tekmovanja.

Gornji sestavek je povzet iz lista «Mladina», ki izhaja v Ljubljani. Med branjem tega sestavka se nam je porodila misel, da bi bilo morda pametno nekaj podobnega sprožiti tudi v naši deželi. Iz izkušnje namreč vemo, da nova iniciativa, zlasti še če je originalna in lepo speljana, kaj kmalu osvoji srca mladih ljudi.

UREDNIŠTVO

S skupne šolske prireditev v tržaškem Avditoriju: Nastop dveh učencev šole v ulici Donadoni.

Hlavaty razstavlja v Občinski galeriji v Trstu

V Občinski galeriji v Trstu (Magistratna palača na trgu Unità) je odprta razstava akvarelov Roberta Hlavatyja. Razstavljenih je 20 del, ki so v glavnem zajeta iz domačega sveta in njegovih lepot. Razstava je odprta dnevno do 10. do 13. in od 17. do 20. ure; ob praznikih pa od 10. do 13. ure. Našim bravcem toplo priporočamo, naj obiščejo omenjeno razstavo.

Prizor z zaključne šolske prireditev osnovne šole v Rojanu.

Kulturna kronika

V SOVJETSKI ZVEZI pripravljajo filmsko trilogijo o življenju Karla Marxa. Književnica Galina Serebrnjakova je z režiserjem Grigorijem Rošalom dokončala prvi del scenarija. Trilogija bo imela skupen naslov «Prometej», posamezni deli filma pa bodo celota zase. Film bodo posneli za široko platno, v barvah ter s stereofonskim zvokom; glasbo pa bo skomponiral Dimitrij Šostakovič. Prvi del filma bodo posneli v Kölnu, kjer so nekateri kraji še danes taki kot tedaj, ko sta Marx in Engels tam izdajala časopis «Neue Rheinische Zeitung».

POLETNE PRIREDITVE

Na istrski obali so postale že prava tradicija. Prejšnja leta je po prireditve organizirala posebna ustanova imenovana «Primorske prireditve», letos pa jih organizira Turistična zveza Koper. Vrhunec teh prireditev bo tudi letos predstavljala Jugoslovanski folklorni festival, ki bo v avgustu. Na letošnjih prireditvah bodo sodelovali: folklorni ansambel «Zora» iz Opatije, Slovensko gledališče iz Trsta, balet ljubljanske Opere, državni folklorni ansambel «Georgi Dimitrov» iz Sofije, državni folklorno-plesni ansambel iz Bukarešte, rimska Opera (ki bo uprizorila «Lucio di Lammormoor»), folklorni ansambel salzburske ljudske univerze sloviti folklorni ansambli «Lado» iz Zagreba, «Kolo» iz Beograda in «Tanec» iz Skopja in plesni ansambel «France Marolt» iz Ljubljane. Prireditve bodo v Kopru, Ankaranu, Piranu, Izoli in Portorožu. Osrednje folklorne prireditve bodo prenašali po Evroviziji.

V LJUBLJANI so pretekli teden odprli V. mednarodno grafično razstavo. Na njej sodeluje 342 avtorjev iz 42 držav. Vseh razstavljenih del je 925. Na razstavi sodeluje tudi tržaški umetnik Lojze Spacal.

«MLADINSKA KNJIGA», t. j. ljubljanska založba, ki izdaja književna in druga dela s področja mladinske literature je pred kratkim izdala zbirko igrice «Mladi oder 63». V zbirki so sledeča dela: «Bedak Pavlek», stara pravljica v novi podobi, ki jo je priredil France Bevk;

«Velikan Teleban in deklica Marjetica», vedra mladinska pravljica, ki jo je napisala Marija Svajncer;

«Modra vrtinca» princeško, nežen pravljичni motiv, ki ga je napisala Kristina Brenkova in

«Milica ne sme umreti», realistična zgodba o treh fantičih, ki pobegnejo iz taborišča na Nemškem in grede v štajersko domačijo iskat jabolka za svojo bolno sovrstnico. To delo je napisal Anton Ingolič.

Ista založba je izdala tudi knjigo «Maršali, generali in politiki o drugi svetovni vojni». Gradivo za to knjigo, ki vsebuje obširen izbor memoarskih pričevanj znanih osebnosti o drugi svetovni vojni, je uredil Djodje Radenkovič, poslovenila pa sta ga Jože in Milena Zupančič.

